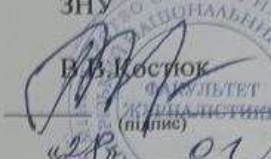

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ФАКУЛЬТЕТ
ЖУРНАЛІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету журналістики
ЗНУ

В.В.Костук
(підпис)
«28» 01 2025
(ініціали та прізвище)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ МАС

підготовки магістрів

денної та заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Реклама і зв'язки з громадськістю
спеціальності С 7 Журналістика
галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

ВИКЛАДАЧ: Санакоєва Наталя Дмитрівна, к.філол.н, доцент, доцент кафедри
соціальних комунікацій та інформаційної діяльності

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальних комунікацій
та інформаційної діяльності

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
«Реклама і зв'язки з громадськістю»

Протокол №7 від «22» січня 2025 р.
Завідувач кафедри соціальних комунікацій
та інформаційної діяльності

(підпис) В.В.Березенко
(ініціали, прізвище)

В.В.Березенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: n_sanakoyeva@ukr.net

Телефон: 289-12-17 (кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності)

Інші засоби зв'язку: Viber, Telegram

Кафедра: соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, навчальний корпус ЗНУ № 2, ауд. 217

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія мас» є ознайомлення з механізмами масової свідомості, поведінки й масово-комунікативного впливу; формування навичок ідентифікації кризових проявів масової поведінки під час проведення масових заходів.

Завдання дисципліни: ознайомити студентів з історичними та сучасними поглядами проблеми масової психології, з методами та прийомами управління масами; ознайомити з технологіями організації професійної діяльності в умовах екстремальних ситуацій (паніки, агресії) та культурно-історичних подій, а також з технологіями професійної підготовки і проведення масових заходів, передвиборчих і рекламних компаній.

Міждисциплінарні зв'язки: курс «Психологія мас» пов'язаний із такими дисциплінами, як: «ПР-комунікації в контексті становлення громадянського суспільства», «Якісні і кількісні методи медіадосліджень» та виробничою практикою.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	Денна та заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Семестр	2-й
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	90
Лекцій	2
Практичних занять	2
Самостійна робота	86
Консультації	щовівторка, 11*35 – 12*45, формат (за домовленістю, zoom) Zoom: 285 694 4543 Kod: 9YYBzQ
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1705

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ЗК02. Здатність планувати час та управляти ним. ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня. СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми. СК09. Здатність створювати рекламні та PR-продукти різних жанрів і форм з урахуванням формату медіа та потреб ринку, аудиторії. РН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог. РН02. Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики. РН09. Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу. РН10. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з організацією нових медіаустанов та інституцій	Методи: пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладу, дослідницький метод, дискусії, репродуктивний метод, методи моделювання проблемної ситуації, наочні методи. Конкретизація навчальних методів: використання кейс-методів (ситуаційні завдання); аналіз, синтез, порівняння, узагальнення явищ, фактів, викладених у різних джерелах інформації, з метою підготовки відповідей на поставлені напередодні запитання; підготовка презентацій та інфографік.	Контрольні заходи: тести, захисти групових практичних завдань, самоаналіз, взаємоконтроль, опитування, самоконтроль (усний, письмовий), захист творчих завдань, залік.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Маси і масова свідомість.

Предмет та завдання психології мас. Становлення психології масової поведінки як науки. Психологія мас Г. Лебона та Г. Тарда. Виникнення поняття маси. Концептуальні інтерпретації поняття «маси». Зміни особистості в масі. Деіндивідуалізація особистості. Маса та її лідери. Механізми масової свідомості. Загальні механізми масової психології. Наслідування, зараження, навіювання.

Змістовий модуль 2. Масові психічні прояви.

Зміст поняття масової свідомості. Структура масової свідомості. Властивості масової свідомості. Суспільна думка. Типологія масової свідомості. Сутність і види мас. Масова свідомість, її структура та прояви. Психологія натовпу. Чинники, що детермінують виникнення масової стихійної поведінки. Типологія натовпу та особливості окремих його різновидів. Масові психічні прояви. Види та прояви натовпу. Психологія організованої публіки. Психологія неорганізованої публіки. Умови та етапи розвитку паніки. Специфічні особливості паніки. Сутність, види та розвиток масової агресії.

Змістовий модуль 3. Психологія маніпуляцій масовою свідомістю.

Поняття «маніпуляція» та історія виникнення доктрини маніпуляцій масовою свідомістю. Механізми маніпулювання масовою свідомістю. Основні складові маніпуляції масовою свідомістю. Психологічні засади протидії маніпуляції масовою свідомістю. Психоаналіз як основа доктрини маніпуляції свідомістю.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин	Згідно з розкладом
		о/д.ф.	
1	2	3	4
Лекція 1	Маси і масова свідомість. Предмет та завдання психології мас. Становлення психології масової поведінки як науки. Психологія мас Г. Лебона та Г. Тарда. Виникнення поняття маси. Концептуальні інтерпретації поняття «маси».	2	<i>Тиждень 1</i>
Практичне заняття 1	Масові психічні прояви Типологія натовпу та особливості окремих його різновидів. Масові психічні прояви. Види та прояви натовпу. Психологія організованої публіки. Психологія неорганізованої публіки. Умови та етапи розвитку паніки. Специфічні особливості паніки. Сутність, види та розвиток масової агресії.	2	<i>Тиждень 2</i>

Самостійна робота 1	Маси і масова свідомість. Зміни особистості в масі. Деіндивідуалізація особистості. Маса та її лідери. Механізми масової свідомості. Загальні механізми масової психології. Наслідування, зараження, навіювання. <i>Завдання:</i> Опрацювати матеріали лекції та на їх основі підготувати презентацію з використанням прикладів до питань плану 1-3 (відео, фото). 2. Підготувати доповідь-презентацію на одну з тем: 1. Поняття «маси»: франко-італійська наукова школа психології мас (Г. Тард, Ш. Сігеле, Г.Лебон). 2. Маса та її лідери. Різновиди лідерів за Г.Лебоном 3. Концепція несвідомого в психології мас З.Фрейда та К.Юнга. 4. Інтерпретації мас в теоріях Х.Ортеги-і-Гассета, Г.Моски та В.Парето	28	<i>щотижня</i>
Самостійна робота 2	Масові психічні прояви. Зміст поняття масової свідомості. Структура масової свідомості. Властивості масової свідомості. Суспільна думка. Типологія масової свідомості. Сутність і види мас. Масова свідомість, її структура та прояви. Психологія натовпу. Чинники, що детермінують виникнення масової стихійної поведінки. <i>Завдання:</i> Медіаклуб: Фільманаліз «С о ц і а л ь н а д и л е м а» написати есей (за схемою запропонованою) за враженнями від перегляду «Вплив соціальних мереж на людей під час війни»	28	<i>щотижня</i>
Самостійна робота 3	Психологія маніпуляцій масовою свідомістю. Поняття «маніпуляція» та історія виникнення доктрини маніпуляцій масовою свідомістю. Механізми маніпулювання масовою свідомістю. Основні складові маніпуляції масовою свідомістю. Психологічні засади протидії маніпуляції масовою свідомістю. Психоаналіз як основа доктрини	28	<i>щотижня</i>

	маніпуляції свідомістю. <i>Завдання:</i> Написати есей за враженнями від перегляду частин фільму «Вплив»: «Справа Україна», «Справа Росія», «Цивілізаційна війна».		
--	--	--	--

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття 1	Теоретичне завдання. Практичне завдання до плану.	Опитування й обговорення ключових моментів теми ЗМ 1 Розміщено в СЕЗН ЗНУ Вимоги до виконання та оформлення: оформити як презентацію, яка ілюструватиме теоретичні питання плану прикладами.	Відповідь на питання – 6 б. Практичне завдання – 7 б. За участь в обговоренні – 2 б.	15
Самостійна робота 1	Теоретичне завдання. Практичне завдання з теми. Вимоги до виконання та оформлення: аналітичний опис подати у формі презентації.	Опитування у мудлі (тест) Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Тест – 6 б. Практичне завдання – 8 б.	15
Самостійна робота 2	Теоретичне завдання. Практичне завдання з теми.	Опитування у мудлі (тест) Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Тест – 6 б. Практичне завдання – 8 б.	15
Самостійна робота 3	Теоретичне завдання. Практичне завдання з теми.	Опитування у мудлі (тест) Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Тест – 6 б. Практичне завдання – 8 б.	15
Усього за поточний контроль	4			60
Підсумковий контроль				

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Психологія мас

Екзамен	Теоретичне завдання: тестування на платформі MOODLE.	Питання за теоретичним матеріалом усіх змістових модулів	Відповідь на екзамені (max 20 балів) передбачає відповідь на питання тесту на платформі Moodle: (50 питань – за кожну правильну відповідь 0,4 бала)	20
	Індивідуальне практичне завдання	Вимоги та рекомендації до оформлення індивідуального практичного завдання розміщені на платформі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1705	Захист індивідуального практичного завдання – 20 б	20
Усього за підсумковий контроль	2			40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Психологія мас : конспект лекцій / укладачі: П. І. Сахно, К. С. Сахно. Суми : Сумський державний університет, 2022. 116 с.
2. Психологія мас : навч. посіб. / автор-упорядник Я. Є. Кальба. Тернопіль : Навчальна книга, 2012. 208 с.
3. Санакоєва Н. Психологічні основи реклами та PR. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 100 с.

Інформаційні ресурси

1. Кальба Я. Масифікація та її прояви в контексті сучасних телемедіа. *Практична психологія та соціальна робота*. 2010. №4. С. 63-67.
2. Кальба Я. Психологічні механізми впливу реклами на свідомість та поведінку людини. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави*: [зб.наук.праць / Заг. ред. М.М.Слюсаревський та ін.]. Київ: Міленіум, 2011. Вип. 27 (30). С. 157-167.
3. Ковалевська Т., Кондратенко Н. Реклама та PR в масовоінформаційному просторі Одеса: Астропринт, 2009. 400 с.
4. Найдьонова Л. А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2015. 244 с
5. Різун В. В. Маси : текст лекцій. Київ : Київський університет, 2003. 118 с.
6. Простір психологів. Психологія мас. URL: <https://psychology.space/psypedia-post/psychologiya-mas/?form=MG0AV3>
7. Слюсаревський М. М. Наукові уявлення про складові психіки великих груп: спроба “інвентаризації”. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. Вип. 41 (44). URL: <https://sppstudios.com.ua/web/uploads/pdf/179-Article%20Text-379-1-10-20210123.pdf?form=MG0AV3>
8. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. URL: <http://ispp.org.ua/>
9. Fiske, S. T., Gilbert, D. T., & Lindzey, G. (Eds.). *Handbook of Social Psychology*. 5th Edition: in 2 vol. New Jersey: John Wiley & Sons. 2015. 325 p.
10. Singletona, R., Winskell, K., Nkambule-Vilakati, S., & Sabben, G. Young Africans' social representations of rape in their HIV-related creative narratives, 2005–2014: Rape myths and alternative narratives. *Social Science & Medicine*, 198. 2015. P.112–120.

7.Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Відвідування занять є важливим складником навчання, тому пропуски без поважних причин не толеруються. У будь-якому випадку студенти зобов’язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Політика академічної доброчесності: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності (відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування тощо) в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Під час занять користуватися мобільними телефонами, ноутбуками, планшетами та іншими персональними гаджетами необхідно.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

Результати, отримані здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти можуть бути зараховані за індивідуальне практичне завдання.

Комунікація

Із питаннями можна звертатися за електронною адресою

Е-mail: n_sanakoyeva@ukr.net

Телефон: 288-12 -17 (кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності)

Сторінка дисципліни на платформі СЕЗН (Moodle):

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1705>

Викладач має відповісти упродовж тижня у який отримав листа на пошту у час з 9 00 по 17 30.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ:

<http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:

<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):

<http://sites.znu.edu.ua/confucius>